

Kitaplar, Dedem ve Küçük Prens

Fatih ERDOĞAN*

Dedem okumayı severdi, üstelik okumayı yazmayı hiç bilmediği halde. Bunu ilk kez henüz daha bir ilkokul öğrencisiyken anlamıştım. Onun yaşamış olduğu köye gidişlerimizden birinde, ocağın başında oturmuş sıkılırken, külün üstüne harfleri çizerek bir tür oyun yaratmıştık kardeşimle. Dedemin uzunca bir süredir bizi izlemekte olduğunu fark ettiğimde ocağın alevlerinin çukur yanaklarında yarattığı karanlık boşluklara doğru gözyaşları süzölmeye başlamıştı bile. Ben hiç bir şey anlamamıştım ama o bizi anladığına emindi: “Okumaya meraklı bunlar!”

Değil yalnızca dedemin evinde, bütün köyde dahi tek bir kitap bulunur muydu o zaman, hiç sanmıyorum. Gerekli değildi ki... Ama “okumak” diye bir şey vardı. Daha çok “tahsil görmek” anlamında kullanılıyordu belki ama kitap okumakla tahsil görmek en azından dedem için aynı şeydi. Torunları okuyup büyük adam olacaktı ya...

Bütün çocukluğum boyunca kitap okumanın karşısında olan tek bir kişi ile bile karşılaşmadım. “Tommiiks Teksas okuma!” diyen oldu tabii ama onlar da en azından türe yönelik karşı çıkışlardı. Yani onları okuma ama oku diyorlardı yine de. Şimdilerde durum farklı. “Kitaplarla kafayı bozdun!” diyordu geçen gün biri ötekine. Okumanın her iki anlamda da eski prestiji kalmadı. Artık birbirine “Ben kitap okumaktan hoşlanmam!” diyenleri daha sık duyar olduk. Vapurda gözleri sapasağlam hanımlar birbirlerini izlerken beyler de onları izliyor. Onları izlemekten sıkılınca birbirlerine bakıyorlar. Sonra boyunları ağrıyor, ellerini göbekleri üzerinde yeniden bağlayıp boyunlarını bu kez öteki tarafa kırıyorlar ve bakmayı sürdürüyorlar. Karşıya bakıyorlar, dışarı bakıyorlar, ellerine, tırnaklarına bakıyorlar, içlerini çekiyorlar, bakıyorlar, boğazlarını temizliyorlar, bakıyorlar, başparmaklarını döndürüyorlar, çenelerini sıvazlıyorlar, dişlerini öttürüyorlar, burunlarını karıştırıyorlar ve bıkmadan usanmadan bakıyorlar. (Güncel not: O zaman cep telefonu yoktu:)

Okumayı öğrendikten ve kitap okumanın tadına vardıkdan ve küçük kitaplığında biriktirdiğim çoğu Jules Verne’in kitaplarını birkaç kez okuduktan sonra bir gün kütüphaneye gitmek aklıma gelmişti. En yakın kütüphaneyi buldum. Küçükük bir oda gibiydi burası. Görevli hanım beni gülerek karşılamış, kitapların kartlardan nasıl aranacağını göstermişti. Sonra da “Hangi kitabı istiyorsun bakalım?” diye sormuştu bana.

Birkaç yıl önce yurt dışında dolaştığım kütüphanelerin çocuk bölümlerinde çocukların kendi boylarındaki kitap raflarının arasında yumuşak ve temiz halıların üzerine yayılmış sereserpe kitap okuduklarını gördüğümde anlamıştım o çocukluğumda ilk gittiğim kütüphanedeki görevlinin “Hangi kitabı istiyorsun?” sorusunun beni neden çaresiz bırak-

* Dr., Çocuk kitabı yazarı, çizer, editör.

tığımı. Hangi kitabı istiyordum? Belli bir kitabı mı arıyordum? Belki ama o istediğim kitabın ne olduğunu ben de bilmiyordum ki. O çok pratik yararlar sağladığı kuşku götürmez kartlar o anda benim için aradığımı bulmamı sağlayacak araçlar olmaktan çok, kitaplarla aramda bir engel gibiydi. Kitapları tek tek ellememe izin vermiyordu görevli. Ne istiyorsam o bana bulup getirecekti. Çaresizdim.

“Çizgi romanlar var mı?” diye sordum.

“Hangisi?” dedi görevli hanım.

Küçük Prens dedim. *Küçük Prens*, şimdiki *Şirinler*'in yaratıcısı Peyo'nun birkaç serüvenden oluşan dizisinin adıydı (prens Valliant). (Orta Çağ yaşam biçimi hakkında yabana atılmayacak bilgiler veren bu çizgi roman dizisinin neden ülkemizde güzel basıkları yapılmaz bilmem.) Biraz sonra “*Küçük Prens*” karşımdaydı. “Bu mu?” dedi görevli hanım. Üzerinde Antoine de Saint Exupery, *Küçük Prens* yazıyordu kitabın; üstelik çizgi roman değildi bu. Yine de kitabı alıp okudum.

Okuduğumda hiçbir şey anlamadığım bu kitap, o günden sonra hiç aklımdan çıkmadı. Tekrar okuduğum lise yıllarına kadar herkese okuyup okumadıklarını sorup konuşma isteğiyle yanıp tutuştum. Bir kitabın beni alt etmesine mi içerlemiştim?

Küçük Prens beni ilk rahatsız eden, yetişkinler, çocuklar, para, dostluk gibi kavramlar üzerine ilk kez düşünmemi sağlayan kitaptı. Ama ikinci kez okuduğum yıllarda, hatta daha sonraki üniversite yıllarında beni ve yaşitlarımı etkileyen, kitaba tutkuyla bağlanmamızı sağlayan çok daha temel bir şeyin bulunduğunu fark ettim. *Küçük Prens* sevginin kitabıydı. “Hayata atılma”nın eşiğinde, sorumluluklarımızın sık sık hatırlatıldığı, artık çocuk olmadığımızın yüzümüze vurulduğu, bu nedenle de sevgi ve ilgiye gereksinmemizin olmadığı sanılan yaşlarımızda *Küçük Prens* ne kadar da bizi anlıyor, bizim çektiklerimizi paylaşıyordu. O hepimizin tek tek yalnız olduğu çağda, nasıl bizim dışımızdaki herkes çizdiğimiz boa yılanına “şapka” demeyi sürdürüyor, öğretmenlerimiz, anne-babalarımız ve onların kopyaları olan bazı yaşitlarımız nasıl da yıldızları sayıyor, bir deftere yazıyor ve sonra da onları sahipleniyor ya da yönetiyordu.

Dedem *Küçük Prens*'i okuyamazdı. Kıрма av tüfeğiyle dağda bayırda yattığı gecelerde onunla tanışıp tanışmadığını da bilmiyorum. Ama “okumayı” seven dedem eminim tanışsaydı *Küçük Prens*'i sever, onun bitmez tükenmez sorularına sabırla yanıt vermekten büyük bir zevk duyardı.